

13) «Сімсот солов'ят». Українські народні дитячі пісеньки та виграшки. Художник Юлій Крига.

14) «Колисанки». Малюнки Н. Бурмісової, В. Дунаєвої, О. Запісочної, М. Соловйова.

15) «Ходи, синку, в колисоньку».

16) «Два півники». Українські народні пісеньки та казки. Художник Володимир Голозубов.

17) В. Верховинець «Весняночка».

18) Марія Примаченко. Альбом Репродукцій.

Манюк Валерія,
концертмейстерка Полтавської міської
школи мистецтв «Мала академія
мистецтв» імені Раїси Кириченко,
Головльов Олег,
викладач Полтавської міської школи
мистецтв «Мала академія мистецтв»
імені Раїси Кириченко (м.°Полтава)

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА У КЛАСІ УДАРНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

***Анотація.** У статті окреслюється важливість долучення до навчання на ударних інструментах, основою яких є метроритмічна організація музичного мистецтва. Схарактеризовано ударні інструменти, зокрема барабан, висвітлені різноманітні техніки гри. Проаналізовано роботу концертмейстера у класі ударних інструментів та визначена специфіка його роботи з різними ударними інструментами.*

***Ключові слова:** ударні інструменти, барабан, техніка виконання, концертмейстер.*

***Постановка проблеми.** Музична культура України належить до найдавніших музично-інструментальних культур світу. На сучасному етапі розвитку музичної та педагогічної освіти в Україні важливого значення*

набуває проблема підвищення рівня професійної підготовки виконавців на ударних інструментах та покращення рівня викладання. Сьогодні виконавство на духових і ударних інструментах досягло такого рівня, що подальший його розвиток вже неможливий без сучасних наукових досліджень, інноваційних підходів до викладання фахових дисциплін, запровадження до навчального процесу прогресивних спецкурсів, нових дисциплін, які зорієнтовані на європейські стандарти та вимоги суспільства.

Ступінь вивчення проблеми. Питання гри на ударних інструментах висвітлені у наукових дослідженнях О.°Андреєва [1], Є.°Белової [2], Г.°Кізанг [4].

Виклад основного матеріалу. Науковиця Є.°Белова вважає, що прискорення пульсу життя в епоху соціальних і техногенних криз привернуло значну увагу до ритму як природної складової самого буття всесвіту. Певні біоритми характерні для природних процесів діяльності живих істот, зокрема й людини [2, с.°126].

Ударних інструментів у світі багато. До прикладу, можемо назвати: кастаньєти, тріскачка, там-там, дхол, дабел, маримба, ксилофон, ложки, маракаси і ще багато інших. Як уже зазначалося, ударні інструменти – це розмова про ритм, а ритм – основа музики.

Загальна назва для великої частини ударних інструментів групи мембрафонів – барабан (розмовна тарабан), що виготовляється зі шкіри (пергаменту, пластику, нейлону), яка натягнута на резонатор. Барабани можуть бути використані як в складі ритм-групи, так і як соло інструмент.

На барабанах можна грати, б'ючи долонею або паличками, виготовленими з деревини або синтетичних матеріалів. Гра долонями вимагає вмілого чергування фокусування і розсіювання сили удару рукою. При використанні паличок, у залежності від ситуації і власних уподобань, барабанщик може застосовувати різні хвати паличок і різні техніки нанесення удару. Зокрема, захоплення може бути традиційним тасиметричним. При традиційному захопленні (варіанти назви traditional,

conventional, orthodox, rudimentalgrip) спираються на традиції військових барабанщиків, коли палички тримають несиметрично, щоб не заважав ремінь барабана. При симетричному захопленні (matched grip), яке використовується найчастіше, палиці тримають симетрично, паралельно між собою або під кутом. Таке захоплення використовується найчастіше, воно має декілька варіантів: французьке (French grip), німецьке (German grip), американське.

Серед технік удару можна назвати наступні:

- техніка Меллера (англ. Moellermethod). Названа на честь американського барабанщика Sanford Augustus «Gus» Moeller. Базується на природній роботі м'язів, без зайвих рухів і напруги;
- метод Гладстоуна. Базується на знаходженні точки балансу палички та контролі її відскоку;
- пальцева, ремінець, ліктюва техніки у залежності від груп м'язів, які використовуються.

За необхідності, окрім паличок використовують різні щітки, калатала або спеціальні пруткові палички, рути (в англійській літературі Rute).

Основою навчання та гри на барабанах служать барабанні рудименти – спеціальні прийоми гри, які становлять певну послідовність акцентованих і неакцентованих ударів. Найпростіший барабанний рудимент – барабанний дріб, що являє собою почергові удари. Крім нього, до відомих рудиментів відноситься Double Stroke Roll (двохударний дріб), що являє собою чергування двох ударів однією рукою і двох ударів іншою рукою.

Ритмічні партії, що накладаються на закінчену функціонально-гармонійну структуру, носять назву «квадрат». Уривки, що виконуються секцією ударних інструментів маршового оркестру, називаються каденціями (drum cadence).

Звернемо увагу на важливість функції концертмейстера у класі ударних інструментів, яка передбачає роботу з литаврами, ксилофоном, марімбою, вібрафоном, дзвіночками, великим і малим барабаном, трикутником, тарілками, бубоном, кастаньетами, там-тамом та інші. Діяльність піаніста-

концертмейстера є дуже специфічною. Н.°Коцюрба вважає, що вона включає в себе педагогічні, виконавські та психологічні аспекти. Концертмейстер має володіти цілим арсеналом піаністичної майстерності, глибокими знаннями з історії та теорії музичного мистецтва, вмінні читати з аркуша твори різного рівня складності, підбирати по слуху, редагувати музичний текст, вмінні спрощувати його, зберігаючи при цьому художній зміст твору, володіти знаннями особливостей гри з інструментами різних оркестрових груп. Важливим є артистизм та сценічна культура [5, с.°4]. Початківцю-концертмейстеру необхідно знати, що ударні інструменти за можливістю отримання звуків певної висоти поділяються на інструменти з певною висотою звуку (литаври, ксилофон, вібрафон, маримба і дзвіночки) та інструменти з невизначеною висотою звуку (барабани, тарілки, бубон, кастаньєти, там-там та ін).

Литаври відносяться до групи настроюваних інструментів. Тому завданням концертмейстера перед початком роботи буде необхідність налаштування інструменту.

Малий барабан – це основа шкільної, початкової освіти, саме з нього учень починає знайомство з ударними інструментами. Концертмейстер має звернути увагу на те, що інструмент дуже гучний і звукова висотність не змінюється. Піаніст у дуеті з малим барабаном грає мелодію і веде за собою соліста.

Ксилофон – інструмент із певною висотою звучання, у якого різкий, дзвінкий (під час гри на f) і м'який (при грі на p) тембр. Тому концертмейстер не повинен зловживати педаллю, застосовувати її дуже обережно, щоб гармоніювати зі звучанням соліста. Твори для ксилофона дуже технічні, тому концертмейстер повинен віртуозно виконувати свою партію, легко і невимушено, як би вести його за собою та підтримувати ритмічно.

Обов'язковою умовою роботи у класі ударних інструментів є наявність метричної чіткості та стабільності концертмейстера. Але щоб ударник-виконавець навчився грати ритмічно чітко та стабільно, роботу над цим

необхідно вести вже з перших уроків спільно з концертмейстером.

Ударна установка є основним необхідним інструментом будь-якого естрадного чи джазового колективу. Сучасна її модифікація обов'язково включає один великий барабан, 2-3 там-тами, малий барабан, дві підвісні тарілки і хай-хет (чарльстон). Концертмейстер у грі з ударною установкою стає не просто акомпаніатором, а частиною джаз бенда, входить до музичного складу. Тут піаніст може виявити свої навички соліста-віртуоза, допомагаючи заповнювати своєю фактурою різноманітне та цікаве звучання різних інструментів ударної установки. Складність роботи концертмейстера у роботі з ударною установкою полягає у частій зміні розмірів та ритмічних малюнків, темпах та стилях гри. Піаніст повинен володіти різними стилями гри (класичним, джазовим, естрадним), добре орієнтуватися у тексті, вміти підхопити соліста, грати вільно, але, водночас, дуже ритмічно, не втрачаючи пульсації. Запис партії барабана, тарілки, бубна, літавр у партитурі творів представлений як запис ритмічного малюнка одного рядка. Початківцю-концертмейстеру важко відстежити зміну складного ритмічного малюнка, тому необхідно почуття внутрішньої пульсації і постійний рахунок. Саме з раннього віку учню пропонується разом із концертмейстером засвоїти ази метро-ритму, ансамблевого слухання, синхронності виконання, темпової відповідності.

Учень, який навчається грі на ударних інструментах, має обов'язково зігратися з концертмейстером. Необхідні регулярні заняття на інструменті, заняття з викладачем та концертмейстером. Для концертмейстера робота у класі ударних інструментів – це дуже цікавий досвід, який підвищить рівень піаніста.

Список використаних джерел

1. Андреев^оО. Ударні інструменти сучасного симфонічного оркестру. Київ : Музична Україна. 1985. 80 с.

2. Бєлова°Є.°Д Звукообрази ударних інструментів: сучасність та ретроспекції // *Аспекти історичного музикознавства*. Вип. ХІХ–ХХ. 2020. с.°120-137.
3. Давидов°М.°А. Виконавське музикознавство : енциклопедичний довідник. Луцьк : ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2010. 400°с.
4. Кізанг°Г. Техніка гри на ударних інструментах. Київ. 1986.
5. Коцюрба°Н.°Є. Особливості практичної діяльності концертмейстера // *Методичні рекомендації для самостійної та індивідуальної роботи здобувачів освіти освітнього компоненту «Спеціальний клас (фортепіано)»*/ Коцюрба°Н., Дуда°С., Шиманський°П. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 20°с.
6. Молчанова °Т. Мистецтво піаніста-концертмейстера у культурно-історичному контекст: історія, теорія, практика. Монографія. Львів: Ліга Прес.2015. 558°с.

Мельник Валентина,

викладачка-методистка Полтавської міської школи мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко,

Ткаченко Марія,

викладачка Полтавської міської школи мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко,

Мельник Анна,

викладачка Полтавської міської школи мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко (м.°Полтава)

КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІВ-ХОРЕОГРАФІВ

Анотація. У роботі схарактеризовано компетентнісний підхід до професійного розвитку педагогів-хореографів, котрий зумовлює організацію співпраці кафедр хореографії закладів вищої освіти та педагогічних